DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 3

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 3)

1. Büşra'nın ailesi, dedesinden kalan köydeki taş evin çatısını onarmak için bir hafta sonu akrabalarıyla toplanmıştır. Toplantıda söylenenler şöyledir:

Not	Toplantıda söylenen
I	Büşra'nın amcası: "Köyde yaşayan yaşlılar, başka şehirlere göç etmiş hemşehrilerimiz ve yıllar içinde köye gelip gidenler birbirinden habersiz hep aynı şeyi anlatıyor: Bu ev, köyün ilk çeşmesiyle aynı yıl yapılmış."
II	Büşra'nın halası: "Dün gece rüyamda dedemi gördüm, çatıya hiç dokunmamamızı söyledi. Bence hiçbir şeyi değiştirmeyelim."
III	İnşaat mühendisi olan ablası, gün ışığında çatı arasına çıkmış; kirişleri tek tek gözüyle inceleyip elleriyle yoklamış, üç kirişin çürüyüp yumuşadığını görmüştür.
IV	Büşra'nın babası: "Çürümüş bir kiriş eskisi kadar yük taşıyamaz. Kışın çatıda kar birikince yük artar. O hâlde bu kirişler kış gelmeden değişmezse çatı çökebilir."
V	Büşra'nın büyük amcası: "Çatı arasına hiç çıkmadım, kirişlere de bakmadım; ama içime doğuyor, bu çatı daha yıllarca dayanır. Bence yalnızca katranla yamamak yeter."

Toplantının sonunda Büşra, din kültürü dersinde okudukları şu ayeti hatırlamıştır:

> *"Onlara, 'Allah'ın indirdiğine uyun.' denildiğinde, 'Hayır, atalarımızdan gördüğümüze uyarız.' dediler. Ya atalarının aklı bir şeye ermemiş, doğru yolu bulamamışlarsa!" (Bakara suresi 170. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Her notta dayanılan bilgi kaynağını ve bu kaynağın nesnel mi öznel mi olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

Not	Bilgi kaynağı	Nesnel / Öznel
I		
II		
III		
IV		
V		

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

1.2. Ayette, hangi tür bilgi kaynaklarının insanı yanıltabileceğine dikkat çekildiğini belirtiniz ve tablodaki notlardan bu uyarının kapsamına girenleri gerekçesiyle gösteriniz. Ardından ailenin çatı hakkında doğru karara ulaşmak için hangi notlardaki bilgilere dayanması gerektiğini gerekçesiyle yazınız.

2. Tuna, yaz tatilinde çarşıdaki bir sahafta çalışmaktadır. Dükkân sahibi, Allah'ın (cc) varlığının delillerini anlatan kitapların bulunduğu rafa her kitabın ana fikrini özetleyen birer tanıtım kartı yazmıştır.

Kart	Raftaki tanıtım kartı
A	Yazar; dağların aşındığını, ırmakların yatak değiştirdiğini, bir zamanlar filizlenen ağaçların büyüyüp yaşlandıktan sonra kuruduğunu örnek verir. Ona göre evrendeki her şey değişmekte ve sonradan meydana gelmektedir; sonradan var olan bir şey kendi kendini var edemez.
B	Kitap, bir bal arısı kovanını anlatır: Bazı arılar peteği örer, bazıları kanat çırparak kovanı serinletir, bazıları da çiçeklerden nektar taşır. Yazar, hiçbir arının kovanın bütün planını bilmediğini, her birinin yalnızca kendi işini yaptığını; buna rağmen bütün bu işlerin kovanın yaşaması amacına uyum içinde hizmet ettiğini ve bu düzenin arıların kendi eseri olamayacağını savunur.
C	Yazar ne gözleme ne deneye başvurur; yalnızca zihindeki bir fikirden yola çıkar. Ona göre insanın aklında “her şeyi yaratan en mükemmel varlık” fikri vardır. Kusurlu bir varlık olan insan bu fikrin kaynağı olamaz; bu fikri insanın zihnine yerleştiren başka bir varlık olmalıdır.
D	Bir denizcinin anı kitabıdır. Denizci, fırtınalı bir gece güvertede yalnız kaldığında Allah'a (cc) yöneldiğini ve O'na yakın olduğunu derinden hissettiğini anlatır. Bu anın sonraki yıllarda bütün hayatını değiştirdiğini, ancak yaşadığını kimseye tam olarak aktaramadığını yazar.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Her kartta hangi delile başvurulduğunu ve kartta bu delili belirleyen ifadeyi aşağıdaki tabloya yazınız.

Kart	Delilin adı	Karttaki belirleyici ifade
A		
B		
C		
D		

2.2. Dükkân sahibi, rafın üstüne şu ayeti asmıştır:

> *“Peki ilk baştan yaratan, sonra yaratmayı (durmaksızın) tekrar eden kim? Size hem gökten hem yerden rızık veren kim? Allah’tan başka bir tanrı mı? De ki: Eğer doğru söylüyorsanız kesin delilinizi getirin bakalım!” (Neml suresi 64. ayet)*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Rafa bakan bir müşteri Tuna'ya “İnanç zaten kalple ilgilidir; Allah'ın varlığına inanmak için delil aramaya gerek yok.” der. Ayetin son cümlesinin inançla ilgili iddialar hakkında neye işaret ettiğini belirtiniz. Müşterinin sözünü, inancı delillere dayandırmanın kişiye sağladığı **iki** katkıyı yazarak değerlendiriniz.

3. Ilgın, katıldığı bir doğa kampında üç gün boyunca bir göl ve çevresini gözlemlemiş, dikkatini çekenleri not defterine yazmıştır.

Not	Ilgın'ın not defterinden
1	Kamp rehberi, sazlıktaki böcekler çoğaldığında onlarla beslenen kurbağaların ve kuşların da arttığını, böcekler azalınca onların sayısının da düştüğünü anlattı. Böylece hiçbir tür gölü tek başına istila edemiyormuş.
2	Şehir ışıklarından uzaktaki kamp alanında gece gökyüzü sayısız yıldızla doluydu. Hepimiz uzun süre konuşmadan bu manzarayı seyrettik.
3	Gündüz gün ışığında yürüyüş ve gözlem yaptık, karanlık çökünce çadırlarımıza çekildik. Gün boyu yorulan bedenimiz gece uykuyla dinlendi ve sabah yeniden çalışmaya hazırdı.

Ilgın'ın kamp dönüşü ders kitabından seçtiği ayet ve hadisler şunlardır:

- **K)** “Biz yakın semayı yıldızların güzelliğiyle bezedik.” *(Saffat suresi 6. ayet)*
- **L)** “Önce Allah vardı; O’ndan önce hiçbir şey yoktu...” *(Buhari, “Tevhid”, 22)*
- **M)** “Sizin için geceyi örtü, uykuyu istirahat kılan, gündüzü de dağılıp çalışma (zamanı) yapan, O’dur.” *(Furkan suresi 47. ayet)*
- **N)** “Her şey bir ölçü iledir...” *(Müslim, “Kader”, 4)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Ilgın'ın her notuyla ilişkili ayet ya da hadisin harfini ve notta teleolojik delilin hangi yönünün öne çıktığını aşağıdaki tabloya yazınız (Harflerden biri kullanılmayacaktır.).

Not	Ayet/hadis harfi	Teleolojik delilin öne çıkan yönü
1		
2		
3		

3.2. Ilgın, okul gazetesi için yazacağı yazıda 1 numaralı notundaki gözlemi teleolojik delile örnek olarak kullanmak istemektedir. 1 numaralı nottaki gözlemden başlayarak teleolojik delili **üç** aşamada (iki öncül ve sonuç) kurunuz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4. Tuna, sahafın bulunduğu çarşıda bir gün boyunca esnafın konuşmalarında Allah'ın (cc) isimlerini nasıl andığına dikkat etmiştir.

Konuşma	Çarşıda duyulan söz
A	Terzi, geçen haftaki selde dükkânı su altında kalan ve bütün kumaşları ıslanan komşusuna: "Üzülme komşu. Rabbimiz Cebbar'dır; kullarının bozulan hâlini iyileştirir. İnşallah işlerin yeniden düzelir."
B	Fırıncı, sabah dükkânının kepengini açarken: "Ya Tevvab, bugün de kazancımızı bereketli kıl, rızkımızı helalinden ver."
C	Bakkal, kapının önündeki sokak kedisine su koyan çırağına: "Küçük görünse de yaptığın iyiliği bırakma. Rabbimiz Şekur'dur; küçük amellere büyük karşılıklar verir."
D	Saatçi, çarşının en yaşlı esnafının vefat ettiğini duyunca: "Dün birlikte çay içtik, bugün aramızda yok. Bu dünyada her canlı bir gün ölecek; ölümün ve yok oluşun hiç dokunamayacağı tek varlık Allah'tır, O Melik'tir."

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Her konuşmada anılan ismin bağlama uygun olup olmadığını ilgili sütuna (X) koyarak belirtiniz. Uygun olmayan konuşmalar için bağlama uygun ismi son sütuna yazınız.

Konuşma	Uygun	Uygun değil	Bağlama uygun isim
A			
B			
C			
D			

4.2. Sahafın duvarında üzerinde "Fâtır" yazan eski bir hat levhası asılıdır. Dükkân sahibi Tuna'ya "İsim ile sıfat aynı şeydir; Fâtır ismi ile tekvin sıfatı arasında hiçbir fark yoktur." der.

Fâtır isminin anlamını ve bu ismin ilişkili olduğu sıfatı yazınız. Dükkân sahibinin sözünü, Allah'ın (cc) isimleri ile sıfatları arasındaki benzerlik ve farklılık bakımından değerlendiriniz.

5. Ilgın, bir yıl önce orman yangını geçirmiş bir yamaçta orman mühendisinin rehberliğindeki fidan dikme etkinliğine katılmıştır. Mühendisin anlattıklarından ve kendi gözlemlerinden şu notları almıştır:

Gözlem	Ilgın'ın notu
A	Mühendis, kızılçamın kalın kabuğunun gövdeyi ateşten koruduğunu, kozalaklarının ise ancak yangının sıcağıyla açılıp tohumlarını yanmış toprağa bıraktığını anlattı. Her ağaç, yetiştiği yerin şartlarına en uygun özelliklerle donatılmıştı.
B	Yamaca dönen bir dişi geyik, yavrusunu bir an bile yanından ayırmıyor; yavrusu geride kaldığında durup onu bekliyor, başını ona sürtüyordu. Mühendis, hayvanların yavrularına duyduğu bu sevginin kaynağını düşünmemizi istedi.
C	Fidan dikerken kaldırdığımız bir taşın altında, gün ışığının hiç ulaşmadığı bir oyukta yaşayan küçük böcekler gördük. Mühendis, kimsenin görmediği bu canlıların bile en ince ayrıntısına kadar eksiksiz yaratıldığını, yamaçta gözden uzak ve kontrol dışı kalan hiçbir şey olmadığını söyledi.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Her gözlemde Allah'ın (cc) hangi isminin kâinattaki tecellisinin (yansımasının) öne çıktığını ve bu ismin anlamını aşağıdaki tabloya yazınız.

Gözlem	Tecelli eden isim	İsmin anlamı
A		
B		
C		

5.2. Etkinlik boyunca Ilgın ve arkadaşları yanık alana yaban hayvanları için su kapları bırakmış, ayağı yaralanan bir kirpiyi tedavi için veteriner kliniğine götürmüş ve diktikleri fidanları otlayan hayvanlardan korumak için çevrelerine çit çekmiştir. Ilgın, dönüşte şu hadisi okumuştur:

> *"Rahman, merhametli olanlara merhamet edendir. Siz yerdekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin." (Tirmizi, "Birr", 16)*

Hadisten hareketle Ilgın ve arkadaşlarının davranışlarında Allah'ın (cc) hangi **iki** isminin insan hayatına yansıdığını gerekçesiyle yazınız. Ardından bir fidanı korumanın neden yalnızca o fidana gösterilen bir saygı olmadığını açıklayınız.

6. Büşra'nın ailesi, akşamları birlikte Kur'an-ı Kerim meali okumaktadır. Bir akşam Diyanet İşleri Başkanlığının yayımladığı basılı bir mealden Haşr suresinin 22-24. ayetlerini okumuşlardır. Okumanın ardından aile bireyleri şunları söylemiştir:

- **Küçük kardeş:** "Ayetlerde Rahman ve Rahîm isimleri, Melik, Kuddüs ve Selam gibi pek çok isimden önce geçiyor. Bu sıra bir şey mi anlatıyor?"
- **Baba:** "Son ayette, göklerde ve yerde bulunan her şeyin Allah'ı tespih ettiği bildiriliyor."
- **Kuzen:** "Sınıfımda adı Melik olan bir arkadaşım var. Ayetlerde en güzel isimlerin Allah'a ait olduğu bildiriliyorsa arkadaşımın adı nasıl Melik olabiliyor?"

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Küçük kardeşin sorusunu müfessirlerin açıklamasına göre cevaplayınız ve bu sıralamanın ayetlerde öne çıkan konulardan hangisiyle ilişkili olduğunu yazınız. Ardından ayetlerde dikkat çekilen ve aile bireylerinin sözlerinde geçmeyen **iki** konuyu daha yazınız.

6.2. Kuzenin sorusunu, en güzel isimlerin Allah'a (cc) ait olmasının ne anlama geldiğini ve Allah'ın (cc) isim ve sıfatları ile yaratılmışlarınki arasındaki benzerliğin niteliğini dikkate alarak cevaplayınız. Ardından babanın sözündeki tespih kavramının anlamını yazınız ve bir insanın Allah'ı (cc) tespih etmesine günlük hayattan **bir** örnek veriniz.

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	DKAB.10.1.1. İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
2	DKAB.10.2.1. Allah'ın (cc) varlığının delillerini müşahede edebilme	KB2.5. Sınıflandırma
3	DKAB.10.2.1. Allah'ın (cc) varlığının delillerini müşahede edebilme	KB2.2. Gözlemleme
4	DKAB.10.2.2. Allah'ı (cc) gereği gibi tanıyabilmek için O'nun isim ve sıfatlarını bağlamına uygun kullanabilme	KB2.13. Yapılandırma
5	DKAB.10.2.2. Allah'ı (cc) gereği gibi tanıyabilmek için O'nun isim ve sıfatlarını bağlamına uygun kullanabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
6	DKAB.10.2.3. Haşr suresinin 22-24. ayetlerindeki mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme	KB2.14. Yorumlama

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2	Toplam
10	6	8	8	9	8	8	8	9	8	9	9	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (10 PUAN)

Beklenen cevap:

Not	Bilgi kaynağı	Nesnel / Öznel
I	Sadık haber (mütevatir haber)	Nesnel
II	Rüya	Öznel
III	Salim duyular	Nesnel
IV	Selim akıl	Nesnel
V	Sezgi	Öznel

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Açıklama: I'de birbirinden habersiz, farklı yerlerde yaşayan ve yalan üzerinde birleşmeleri beklenemeyecek çok sayıda kişinin aynı olayı aktarması mütevatir haberin özelliğidir. III'te bilgi, yeterli ışıkta sağlıklı göz ve elle yoklama yoluyla elde edilmiştir. IV'te öncüllerden sonuca akıl yürütülmüştür. V'te büyük amca ne gözleme ne akıl yürütmeye başvurmuş, "içime doğuyor" diyerek bir sezgiye dayanmıştır; kitapta sezgi, rüya, keşif ve ilham öznel bilgi kaynakları arasında sayılır ve bunlarla elde edilen bilgilerin kesin olmadığı belirtilir.

Puan dağılımı: 5 satır × (kaynak 1 puan + nesnel/öznel 1 puan) = 10 puan.

KISMİ PUAN: Her hücre ayrı puanlanır. I için yalnızca "sadık haber" ya da yalnızca "mütevatir haber" yazılması tam kabul edilir. V için "sezi" ya da "içe doğma" ifadeleri tam kabul edilir (kitabın sözlüğünde sezgi "gerçeğin deneye veya akla vurmadan doğrudan doğruya kavranması"dır; büyük amca kirişlere bakmadan ve akıl yürütmeden hüküm vermektedir). V için ilham, keşif ya da rüya yazılırsa kaynak hücresi puan almaz, öznel hücresi doğruysa 1 puan alır. Kaynak yanlış olsa da nesnel/öznel hücresi doğruysa o hücre 1 puan alır.

SIFIR PUAN: I için "vahiy" ya da "haberiresul" (aktarılan bir peygamber haberi değildir), III için "akıl", IV için "duyular", V için "selim akıl" ya da "tecrübe" yazılması kaynak hücresinde puan almaz; II ya da V'in nesnel sayılması; boş bırakma.

1.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Olası yanıt:

- **Ayetin uyarısı ve kapsamına giren notlar:** Ayette, doğruluğu sorgulanmadan benimsenen öznel bilgi kaynaklarının kişiyi yanıltabileceği ve hakikatten uzaklaştırabileceği vurgulanır; atalar yanılmışsa onları sorgulamadan izleyen de doğru yoldan uzaklaşır. Tablodaki II (rüya) ve V (sezgi) notları bu uyarının kapsamına girer: Hala rüyasına, büyük amca ise çatıyı görmeden içine doğana dayanmaktadır. Bu bilgiler kişiye özeldir, kesin değildir ve teyit edilmeden karar için dayanak olamaz.
- **Dayanılması gereken notlar:** Aile, III ve IV. notlara dayanmalıdır. III'te kirişlerin durumu salim duyularla doğrudan tespit edilmiş, IV'te bu tespitten akıl yürütülerek çatının çökme tehlikesi ortaya konmuştur. Bunlar nesnel bilgi kaynaklarıdır; doğru bilgiye dayanan karar ise aileyi doğru davranışa, yani kirişleri kıştan önce değiştirmeye yöneltir.

Puan dağılımı: Ayetin uyarısının (öznel bilgi kaynaklarının yanıltabileceği) belirtilmesi 1 puan + uyarının kapsamına giren II ve V'in gerekçeyle gösterilmesi 2 puan + karar için doğru notların seçilmesi 1 puan + gerekçe 2 puan = 6 puan.

KISMİ PUAN:

- III ve IV'ten yalnızca biri seçilip nesnel kaynak olduğu gerekçesiyle açıklanırsa seçim ve gerekçe için toplam 2 puan verilir.
- Uyarının kapsamında II ve V'ten yalnızca biri gösterilirse ya da ikisi gösterilip öznel/kesin olmayan bilgi oldukları gerekçesi yazılmazsa 1 puan verilir.
- Notlar doğru seçilip gerekçe yazılmazsa 1 puan verilir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

SIFIR PUAN: II ya da V'i karar için güvenilir bilgi olarak göstermek; III ya da IV'ü ayetin uyarısının kapsamında göstermek uyarı–not puanını almaz; I'i çatı kararının dayanağı saymak (I evin yapım yılıyla ilgilidir); ayetin yalnızca tekrar edilmesi; boş bırakma.

2.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap:

Kart	Delilin adı	Karttaki belirleyici ifade
A	Kozmolojik delil (hudus delili)	“Evrendeki her şey değişmekte ve sonradan meydana gelmektedir; sonradan var olan bir şey kendi kendini var edemez.”
B	Teleolojik delil (gaye ve nizam delili)	“Bütün bu işlerin kovanın yaşaması amacına uyum içinde hizmet ettiği” / “bu düzenin arıların kendi eseri olamayacağı”
C	Ontolojik delil	“İnsanın aklında ‘her şeyi yaratan en mükemmel varlık’ fikri vardır” / “ne gözleme ne deneye başvurur”
D	Dinî tecrübe delili	“Allah'a (cc) yöneldiğini ve O'na yakın olduğunu derinden hissettiğini” / “yaşadığını kimseye tam olarak aktaramadığını”

Puan dağılımı: 4 satır × (delilin adı 1 puan + belirleyici ifade 1 puan) = 8 puan.

KISMİ PUAN: Her hücre ayrı puanlanır. A için yalnızca “hudus delili”, B için “gaye delili” ya da “nizam delili” yazılması tam kabul edilir. Belirleyici ifade kartın aynı fikrini taşıyan başka bir cümlesiyle ya da öğrencinin kendi kısa ifadesiyle (ör. B için “arıların işlerinin ortak bir amaca uyumla hizmet etmesi”) verilirse tam puan alır. Delilin adı yanlış olsa da ifade kartın ayırt edici özelliğini gösteriyorsa ifade hücresi 1 puan alır.

SIFIR PUAN: A ile B'nin yer değiştirmesi (A'da evrenin başlangıcı ve sonradan oluş, B'de düzen ve amaçlılık vardır); C için kozmolojik ya da teleolojik delil yazılması (C gözlemden değil zihindeki ekmel (mükemmel) varlık düşüncesinden hareket eder); ayırt edici olmayan ifade (ör. A için yalnızca “Yazar örnek verir”); boş bırakma.

2.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Olası yanıt:

- **Ayetin son cümlesi:** “Eğer doğru söylüyorsanız kesin delilinizi getirin” ifadesi, inançla ilgili iddiaların kanıtlarla desteklenmesi gerektiğine işaret eder. Ayet, Allah'tan (cc) başka bir yaratıcı ve rızık verici olduğunu öne sürenlerden iddialarına delil getirmelerini ister.
- **Değerlendirme:** İnanç kalple ilgili olsa da delillerle desteklenmesi gereksiz değildir. Kur’an-ı Kerim de insanı çevresindeki varlıkları incelemeye ve inancını delillendirmeye teşvik eder. İnancı delillere dayandırmanın katkıları:
- Akli olarak temellendirilen ve sağlam delillere dayanan inanç kişinin inanç dünyasını güçlendirir; şüphelere karşı kişiyi sağlam kılar.
- Deliller kişinin neye, niçin ve nasıl inanması gerektiğini kavramasına yardımcı olur.
- Bilgiye dayalı inanç, kişinin davranışlarında tutarlılık sağlar; inanç, ibadet ve ahlak arasında bütünlük oluşturur.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puan dağılımı: Ayetin son cümlesinin işaret ettiği husus 2 puan + müşterinin sözünün değerlendirilmesi 2 puan + her katkı 2 puan × 2 = 8 puan.

KISMİ PUAN:

- Son cümle için yalnızca “delil istiyor” denip inançla ilgili iddialarla ilişki kurulmazsa 1 puan verilir.
- Değerlendirmede yalnızca “müşteri yanlış düşünüyor” denip inancın delille desteklenmesinin gerekliliği açıklanmazsa 1 puan verilir.
- Katkılardan biri genel bir ifadeyle (ör. “inanç daha iyi olur”) yazılırsa o katkı için 1 puan verilir.

SIFIR PUAN: Müşterinin sözünü doğru kabul eden değerlendirme; ayetin yalnızca tekrar edilmesi; aynı katkının iki kez yazılması ikinci katkı için puan almaz; boş bırakma. Öğrencinin kişisel inancı puanlanmaz; yalnızca kitap bilgisine dayalı gerekçe değerlendirilir.

3.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Beklenen cevap:

Not	Ayet/hadis harfi	Teleolojik delilin öne çıkan yönü
1	N	Evrendeki ölçü, denge ve düzen
2	K	Kâinattaki düzenin içerdiği güzellik ve estetik
3	M	Varlıklardaki amaçlılık (gece ve gündüzün belli bir amaca göre yaratılması)

Açıklama: L harfindeki hadis âlemin sonradan yaratıldığına, yani evrenin başlangıcına dikkat çeker; kitapta kozmolojik delille ilişkilendirilir ve notların hiçbirine karşılık gelmez.

Puan dağılımı: 3 satır × (harf 1 puan + öne çıkan yön 2 puan) = 9 puan.

KISMİ PUAN: Her satırın harf ve yön hücreleri ayrı puanlanır. Yön için “ölçü”, “denge”, “düzen (nizam)”, “güzellik”, “estetik”, “amaç (gaye)” gibi kısa ifadeler tam kabul edilir. Yön yalnızca “teleolojik delil” ya da “düzen ve amaç” biçiminde ayrım yapılmadan bütün satırlara aynı yazılırsa her satır için 1 puan verilir.

SIFIR PUAN: Herhangi bir nota L harfinin yazılması o hücre için puan almaz; bir hücreye birden fazla harf yazılması; yön yerine notun tekrar edilmesi; boş bırakma.

3.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Olası yanıt:

- **1. aşama (gözleme dayanan öncül):** Gölde böceklerin, kurbağaların ve kuşların sayısı birbirine bağlı olarak artıp azalmakta, hiçbir tür gölü tek başına istila edememektedir. Demek ki göldeki varlıklar arasında bir ölçü, denge ve düzen vardır; her türün varlığı diğerlerinin yaşamasına hizmet etmektedir.
- **2. aşama (bilinçsiz varlıklarla ilgili öncül):** Böcekler, kurbağalar ve kuşlar bu dengeyi bilerek, planlayarak kurmamaktadır; onları oluşturan maddeler de bilinçsizdir. Bilinçsiz varlıkların kendi kendilerine düzen kurması ve her şeye belli bir amaç belirlemesi mümkün değildir.
- **3. aşama (sonuç):** O hâlde göldeki bu düzen ve amaçlılık, varlıkları ortak bir amaca yönelten, bilgi ve irade sahibi bir yaratıcının varlığına işaret eder. Bu yaratıcı Allah'tır (cc).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puan dağılımı: 1. aşama 2 puan + 2. aşama 3 puan + 3. aşama 3 puan = 8 puan.

KISMİ PUAN:

- 1. aşamada not yalnızca tekrar edilip gözlemden düzen ve denge sonucu çıkarılmazsa 1 puan verilir.
- 2. aşamada yalnızca “hayvanlar bunu bilemez” denip bilinçsiz varlıkların düzen kuramayacağı ve amaç belirleyemeyeceği ilkesi yazılmazsa 1 puan verilir.
- 3. aşamada yalnızca “bir yaratıcı vardır” denip düzen ve amaçlılık ile yaratıcının bilgi ve iradesi arasındaki bağ kurulmazsa 1 puan verilir.
- Aşamalar doğru içerikle ama farklı sırayla yazılırsa her aşamanın içerik puanı verilir; sıranın bozulması 1 puan kırdırır.

SIFIR PUAN: Delilin evrenin sonradan meydana gelmesinden hareketle (hudus delili) kurulması; dengeyi tesadüfe bağlayan açıklama; notun yalnızca kopyalanması; boş bırakma.

4.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap:

Konuşma	Uygun	Uygun değil	Bağlama uygun isim
A	X		
B		X	Rezzak
C	X		
D		X	Baki

Açıklama: A'da zarar gören komşunun hâlinin düzelmesi umulduğundan “iradesini her durumda yürüten, yaratılmışların hâlini iyileştiren” anlamındaki Cebbar ismi; C'de küçük bir iyiliğin karşılığının büyük olacağı vurgulandığından küçük amellere büyük karşılıklar veren Şekur ismi bağlama uygundur. B'de istenen rızık olduğundan canlıların rızkını karşılayan Rezzak; D'de vurgulanan ölümsüzlük ve yok olmamak olduğundan “ölümsüz” anlamındaki Baki ismi bağlama uygundur. Tevvab tövbeleri kabul eden, Melik ise egemenliğin mutlak sahibi anlamına gelir; ikisi de konuşmadaki ihtiyaçla örtüşmez.

Puan dağılımı: 4 satır × 1 puan (uygun/uygun değil işareti) + 2 isim × 2 puan = 8 puan.

KISMİ PUAN: İşaret ve isim hücreleri ayrı puanlanır. B için Rahman yazılırsa 1 puan verilir (kitapta canlılara muhtaç oldukları rızkı vermek Rahman isminin ihsanının bir şekli olarak geçer ve Rezzak ismi Rahman ismiyle ilişkilendirilir; ancak bağlamda doğrudan rızık istendiği için en uygun isim Rezzak'tır). D için Hay yazılırsa 1

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

puan verilir (Hay ismi hayat sıfatıyla Allah'ın (cc) diri olmasını anlatır; ancak konuşmadaki vurgu ölümün ve yok oluşun O'na dokunamaması olduğundan en uygun isim Baki'dir). Anlamı bozmayan yazım farkı (Rezzâk, Bâki, Cebbâr) puan kırdırmaz.

SIFIR PUAN: Aynı satırda iki sütunun birden işaretlenmesi o satırın işaret puanını almaz; uygun olan A ve C için isim değiştirilmesi o satırın işaret puanını almaz; B için Tevvab, D için Melik ya da Evvel yazılması (Evvel varlığın başlangıcının olmamasını anlatır, ölümsüzlüğü değil); boş bırakma.

4.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Olası yanıt:

- **Anlam ve ilişkili sıfat:** Fâtır, “yoktan yaratan” demektir. Bu isim, Allah'ın (cc) yaratması anlamına gelen tekvin sıfatıyla ilişkilidir. Yaratmanın gerçekleşmesi O'nun kudret, ilim ve irade sıfatlarını da gerektirdiğinden Fâtır ismi bu sıfatlarla da ilişkilendirilebilir.
- **Değerlendirme:** Dükkân sahibinin sözü doğru değildir. İsim ile sıfat birbiriyle ilişkilidir ama aynı şey değildir. Benzerlikleri, her ikisinin de Allah'ın (cc) yaratmasını ifade etmesidir; yaratma sıfatı olmayan bir varlığa “yoktan yaratan” denemez. Farkları ise şudur: Tekvin, Allah'ın (cc) sahip olduğu yaratma özelliğidir; Fâtır ise bu özelliğe sahip olan Allah'ın (cc) bizzat kendisinin adıdır.

Puan dağılımı: Fâtır isminin anlamı 2 puan + ilişkili sıfat 2 puan + benzerlik 2 puan + farklılık 2 puan = 8 puan.

KISMİ PUAN:

- Anlam yalnızca “yaratan” olarak yazılırsa 1 puan verilir (“yoktan” vurgusu Fâtır'ı Halık'tan ayırır).
- Sıfat olarak tekvin yazılmayıp yalnızca kudret ya da irade yazılırsa 1 puan verilir.
- Farklılıkta yalnızca “isim ayrı, sıfat ayrı” denip sıfatın özellik, ismin bu özelliğe sahip olanın adı olduğu açıklanmazsa 1 puan verilir.

SIFIR PUAN: Semi, basar, kelam gibi yaratmayla ilgisi kurulmayan sıfatlar; dükkân sahibinin sözünü doğru kabul eden değerlendirme farklılık puanı almaz; boş bırakma.

5.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Beklenen cevap:

Gözlem	Tecelli eden isim	İsmin anlamı
A	Hakim	Her şeyi yerli yerine koyan, her fiilinde uygun olanı yapan
B	Vedud	Yarattıklarının daima iyiliğini isteyen, onları seven
C	Basir	Her şeyi gören

Açıklama: A'da kızılçamın kabuğunun ve kozalaklarının yetiştiği yerin şartlarına en uygun özelliklerle yaratılması, her şeyi yerli yerine koyan Hakim isminin tecellisidir (kitapta muhabbet kuşunun uçmaya en uygun vücut yapısı bu ismin yansıması olarak verilir). B'de öne çıkan, canlıların yavrularına duyduğu sevgidir; kitapta

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

canlılardaki sevgi duygusunun kaynağının Vedud ismi olduğu belirtilir. C'de kimsenin görmediği yerdeki canlıların en ince ayrıntısına kadar yaratılması ve hiçbir şeyin gözden uzak olmaması, her şeyi gören Basir isminin tecellisidir.

Puan dağılımı: 3 satır × (isim 2 puan + anlam 1 puan) = 9 puan.

KISMİ PUAN: İsim ve anlam hücreleri ayrı puanlanır. Anlam kitaptaki anlamın bir parçasıyla verilirse (ör. Hakim için "her işini yerinde yapan", Vedud için "seven") tam puan alır. B için Rahman ya da Rahîm yazılırsa isim için 1 puan verilir (merhametle ilişkilidir; ancak gözlemde vurgulanan sevgi duygusudur). C için Âlim yazılırsa isim için 1 puan verilir (bilmek ile ilişkilidir; ancak gözlemde vurgulanan hiçbir şeyin gözden uzak olmaması, yani görmedir). İsim yanlış olsa da yazılan ismin anlamı doğruysa anlam hücresi 1 puan alır. Anlamı bozmayan yazım farkı (Hakîm, Basîr) puan kırdırmaz.

SIFIR PUAN: İsim yerine sıfat ya da kavram yazılması (ör. "hikmet", "sevgi", "basar"); A için Musavvir ya da Hay, C için Rezzak gibi gözlemde vurgulanan özellikle bağı kurulamayan isimler; boş bırakma.

5.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Olası yanıt:

- **Yansıyan isimler:** Rahman ve Rahîm. Su kapları bırakarak ve fidanları koruyarak bütün canlılara merhametle davranmak Rahman isminin; yaralı ve yardıma muhtaç kirpiye şefkat gösterip onu tedaviye götürmek Rahîm isminin insan hayatındaki yansımasıdır (kitapta Rahman isminin insanı her canlıya merhametle davranmaya, Rahîm isminin muhtaçlara şefkat ve yardımla yaklaşmaya teşvik ettiği belirtilir). Hadiste yerdekilere merhamet edilmesi istenir; Ilgın ve arkadaşları da bu davranışlarla yeryüzündeki canlılara merhamet etmiştir.
- **Fidanı korumanın anlamı:** Kâinattaki bütün varlıklar Allah'ın (cc) isimlerinin tecellisidir. Bir fidan, onu yaratan ve ona biçim veren Allah'ın (cc) eseridir. Bu nedenle bir bitkiye, hayvana, toprağa ya da suya gösterilen merhamet ve saygı yalnızca o varlığa değil, o varlıkta tecelli eden isme ve o ismin sahibi olan Allah'a (cc) gösterilmiş olur. Hadisteki "merhamet edin ki … size merhamet etsin" ifadesi de varlıklara merhametin Allah'ın (cc) merhametine vesile olduğunu gösterir.

Puan dağılımı: Her isim 1 puan + gerekçesi 2 puan = 3 puan × 2 = 6 puan; fidanı korumanın anlamı 2 puan = 8 puan.

KISMİ PUAN:

- İsim doğru yazılıp davranışla ilişkilendirilmezse o isim için yalnızca 1 puan verilir.
- Fidanı korumanın anlamında yalnızca "fidan da bir canlıdır" denip varlıkların Allah'ın (cc) isimlerinin tecellisi olduğu belirtilmezse 1 puan verilir.
- Fidanı koruma davranışı Musavvir ya da Hay ismine saygı olarak açıklanırsa (kitapta ağacı korumak Musavvir'in sanatına, canlının yaşam hakkına saygı Hay ismine saygı olarak geçer) fidanı korumanın anlamı için tam puan verilir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

SIFIR PUAN: Rahman ve Rahîm yerine davranışla ilgisiz isimler; davranışların yalnızca tekrar edilmesi; hadisin yalnızca kopyalanması; boş bırakma.

6.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Olası yanıt:

- **Kardeşin sorusunun cevabı:** Müfessirlere göre Allah'ın (cc) Rahman ve Rahîm isimlerinin diğer isimlerinden önce zikredilmesi, O'nun rahmetinin öncelikli oluşuna işarettir.
- **İlişkili konu:** Bu sıralama, ayetlerde öne çıkan Allah'ın (cc) rahmetinin genişliği konusuyla ilişkilidir.
- **Diğer iki konu:** Ayetlerde Allah'ın (cc) bazı isimleri üzerinden O'nun birliğine (kendisinden başka ilah olmadığına) ve ilminin sonsuzluğuna dikkat çekilir.

Puan dağılımı: Sıralamanın hikmeti 3 puan + ilişkili konu 2 puan + diğer iki konunun her biri 2 puan × 2 = 9 puan.

KISMİ PUAN:

- Hikmette yalnızca “Allah merhametlidir” denip rahmetin öncelikli olduğu belirtilmezse 1 puan verilir.
- İlişkili konu “Allah'ın merhameti” biçiminde genişlik vurgusu olmadan yazılırsa 1 puan verilir.
- Diğer konulardan “O'nun kusursuz oluşu” yazılırsa bir konu olarak tam kabul edilir (kitapta en güzel isimlerin Allah'a özgü olduğu vurgulanarak O'nun kusursuzluğuna işaret edildiği belirtilir); ancak kuzenin sözünde geçen “en güzel isimlerin Allah'a ait olması” ve babanın sözündeki tespih bu bölümde puan almaz.

SIFIR PUAN: Sıralamayı rastlantı sayan açıklama; ilim sıfatının Rahman ve Rahîm isimlerinden önce anılmasının ya da Bâri isminin Musavvir isminden önce anılmasının hikmetini yazmak hikmet puanı almaz (kardeşin sorusu Rahman ve Rahîm isimlerinin diğer isimlerden önce gelmesiyle ilgilidir); aynı konunun iki kez yazılması ikinci konu için puan almaz; boş bırakma.

6.2. TAM PUAN (9 PUAN)

Olası yanıt:

- **Kuzenin sorusunun cevabı:** En güzel isimlerin Allah'a (cc) ait olması, hiç kimsenin bu isimlerde O'na ortak olamayacağı anlamına gelir. Bir insana “Melik” adının verilmesi, onun egemenliğin mutlak sahibi olduğunu göstermez. Allah'ın (cc) isim ve sıfatları ile yaratılmışlarınki arasında yalnızca isim olarak benzerlik vardır; örneğin Allah'ın (cc) görmesini ifade eden basar sıfatı ile insanın görme yetisi yalnızca adlandırmada benzeşir. Bu nedenle arkadaşın adı Melik olabilir; ancak bu ismin anlattığı nitelik mutlak anlamıyla yalnızca Allah'a (cc) aittir.
- **Tespih kavramı:** Allah'ı (cc) kendisine uygun olmayan tüm nitelemelerden uzak görmek ve O'na ibadet etmektir.
- **Örnek:** Allah'a (cc) yakışmayan, O'nu eksik ya da yaratılmışlara benzer gösteren sözlerden kaçınmak; namaz kılmak; “Sübhanallah” diyerek O'nu zikretmek.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puan dağılımı: Kimsenin bu isimlerde Allah'a (cc) ortak olamayacağının belirtilmesi 2 puan + benzerliğin yalnızca isimde olduğunun açıklanması 2 puan + kuzenin sorusuna sonuç cevabı 1 puan + tespihin anlamı 2 puan + günlük hayattan örnek 2 puan = 9 puan.

KISMİ PUAN:

- Benzerlik açıklamasında yalnızca “insanların adı başka” denip benzerliğin yalnızca isimde kaldığı, niteliğin Allah'a (cc) ait olduğu açıklanmazsa 1 puan verilir.
- Tespihin anlamı iki yönden yalnızca biriyle (Allah'ı (cc) uygun olmayan nitelemelerden uzak görmek ya da ibadet etmek) verilirse 1 puan verilir.
- Örnek tespihin anlamıyla ilişkilendirilmeden genel bir iyilik davranışı olarak verilirse (ör. “iyi insan olmak”) 1 puan verilir.

SIFIR PUAN: Arkadaşın Allah'a (cc) bu isimde ortak olduğunu ya da isimlerin Allah'a (cc) özgü olmadığını kabul eden cevap ilk iki öge için puan almaz; tespihin “saymak” ya da “tesbih çekmek” biçiminde yalnızca araca indirgenmesi anlam puanı almaz; boş bırakma. Öğrencinin kişisel dinî yaşantısı puanlanmaz; örnek ile tespihin anlamı arasındaki uygunluk değerlendirilir.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba’nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif